

BETHLEN GÁBOR ÉS EURÓPA
NEMZETKÖZI TUDOMÁNYOS KONFERENCIA BETHLEN GÁBOR TRÓNRA
LÉPÉSÉNEK 400. ÉVFORDULÓJÁN
KOLOZSVÁR, 2013. OKTÓBER 24–26.

CSÜTÖRTÖK, 2013. OKTÓBER 24.

Babeş-Bolyai Tudományegyetem központi épülete

Farkas / Mihail Kogălniceanu utca 1. szám, Aula Magna

15.00 *Regisztráció*

16.00–16.30 *A konferencia megnyitója. Köszöntő beszédek*

PLENÁRIS ÜLÉS

Elnök: **Egyed Ákos**

16.30–17.00 **Niedermaier, Paul** (Nagyszeben, Társadalomtudományi Kutatóintézet): *A kormányzás előfeltételei 1600 tájkán*

17.00–17.30 **R. Várkonyi Ágnes** (Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem): *Az európai jelenlét alternatívái*

17.30–18.00 **Edroiu, Nicolae** (Kolozsvár, Román Akadémia „George Barițiu” Történelmi Intézete): *Az erdélyi politikai élet egy meghatározó egyénisége. Bethlen Gábor fejedelem*

18.00–18.30 **Kávészünet**

18.30–19.00 **Kovács András** (Kolozsvár, Babeş-Bolyai Tudományegyetem): *Bethlen Gábor fejedelem és székvárosa*

19.00–19.30 **Pop, Ioan-Aurel** (Kolozsvár, Babeş-Bolyai Tudományegyetem): *Bethlen Gábor és az erdélyi románok felekezete*

19.30–19.40 Melchior Vulpius (Fuchs, 1570–1615): *Vater Abraham, erbarne dich mein! (Ábrahám atyám, könyörülj rajtam! – Lk 16,24–25.– Die Motette nr. 261.)* Előadja a Protestáns Teológiai Intézet vegyeskara, vezényel Benkő Tímea.

19.40–20.00 **Könyvbemutatók:** a *Bethlen Gábor képmása* (szerk. Papp Klára és Balogh Judit, Speculum Historiae Debreceniense 15. Debrecen, 2013) c. tanulmánykötetet bemutatja Sipos Gábor.

A Bethlen Gábor és Európa (szerk. Kármán Gábor és Kees Tszelszky, Budapest, ELTE, 2013) c. tanulmánykötetet bemutatja Egyed Ákos.

20.00 A Babeş-Bolyai Tudományegyetem **fogadása** – Egyetemiek Háza, Piramis Étterem (Színház / Emmanuel de Martonne utca 1. szám)

PÉNTEK, 2013. OKTÓBER 25.

I. SZAKOSZTÁLY		II. SZAKOSZTÁLY	
BETHLEN GÁBOR ERDÉLYE EURÓPÁBAN		BETHLEN GÁBOR MŰVÉSZETTÖRTÉNETI ÉS RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉGE	
Babeş-Bolyai Tudományegyetem központi épülete Blaga-terem (I. emelet), Farkas / Mihail Kogălniceanu utca 1. szám		Babeş-Bolyai Tudományegyetem Történeti Intézete Ferdinand-terem (I. emelet), Jókai / Napoca utca 11. szám	
Elnök: Horn Ildikó		Elnök: Kovács András	
9.00–9.20	Papp Sándor (Szeged, Szegedi Tudományegyetem): <i>Bethlen Gábor hatalomra kerülése és uralmának első éve</i>	Mikó Árpád (Budapest, Magyar Nemzeti Galéria): <i>Heraldika és művészettörténet. Az erdélyi késő reneszánsz festészet kutatásának problémái</i>	
9.20–9.40	Constantinov, Valentin (Kisinyov, Moldovai Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete): <i>Bethlen Gábor külpolitikájának hatása Moldvára a harmincéves háború kezdetén</i>	Rusu, Adrian Andrei (Kolozsvár, Román Akadémia Régészeti és Művészettörténeti Intézete): <i>Női maszkos kályhacsempék Erdélyben (17. század első fele)</i>	
9.40–10.00	G. Etényi Nóra (Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem): <i>Bethlen Gábor híre és hírneve a Német-Római Birodalom kora újkori sajtóműfajaiban</i>	Lupescu Radu (Kolozsvár, Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem): <i>Vajdahunyad vára a Bethlenek korában</i>	
10.00–10.20	Teszelszky, Kees (Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem): <i>Bethlen információ értéke az antwerpeni és amszterdami hírlapokban: Magyarország és Erdély jelenléte a kora újkori észak- és dél-németalföldi sajtóban (1619-1636)</i>	Emödi Tamás (Nagyvárad, RESTITUTOR Kutató-tervező műhely): <i>Bethlen Gábor váradi fejedelmi palotájának rekonstrukciója</i>	
10.20–10.40	Almási Gábor (Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem): <i>Az V. (Pfalzi) Frigyesnek adott</i>	Lupescu Makó Mária (Kolozsvár, Babeş-Bolyai Tudományegyetem): <i>„...arani es ezöst mivetis, kicintöl fogvan</i>	

	<i>Legtitkosabb tanítás: egy rejtély nyomában</i>	<i>mindeneketh ... haggia ez w szerelmes hites attiafianak” – Az erdélyi anyagi kultúra aspektusai a 17. század első felében</i>
10.40–11.00	Vita	Vita
11.00–11.20	Kávészünet	Kávészünet
		BETHLEN GÁBOR ÍROTT ÖRÖKSÉGE
		Elnök: Gábor Csilla
11.20–11.40	Gebei Sándor (Eger, Eszterházy Károly Főiskola): <i>Bethlen Gábor és a lengyelek</i>	Andea, Susana (Kolozsvár, Román Akadémia „George Barițiu” Történeti Intézete): <i>Írásgyakorlat Bethlen Gábor idején</i>
11.40–12.00	Hámori Nagy Zsuzsanna (Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem): <i>A francia diplomácia viszonyulása Bethlen Gáborhoz 1620-1621-ben</i>	László Anikó – Óze Sándor (Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem): <i>Bethlen Gábor Erdélye és Alsted apokaliptikája</i>
12.00–12.20	Zarnóczy Áron (Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem): <i>Bethlen Gábor diplomáciai kapcsolata Angliával, a fejedelem és a formálódó hágai szövetség (1623–1626)</i>	Vincze Hanna Orsolya (Kolozsvár, Babeş-Bolyai Tudományegyetem): <i>A fejedelmi reprezentáció mint politikai nyelv Pataki Füsius királytükrében</i>
12.20–12.40	Kovács Katalin (Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem): <i>Bethlen Gábor külpolitikai törekvései ügynökhálózata tükrében</i>	
12.40–13.00	Vita	Vita
13.00–14.00	Kiállítás-megnyitó	Kiállítás-megnyitó
14.00–15.20	Ebédészünet (BBTE központi épülete, I. emelet, François Chamoux-terem)	Ebédészünet (BBTE központi épülete, I. emelet, François Chamoux-terem)
15.20–15.40	Keserű Gizella (Szeged, Szegedi	Hargittay Emil (Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus

	Tudományegyetem): <i>Útravaló Erdélybe. Joachim Stegmann tanácsai a Bethlenhez induló Brandenburgi Katalinnak</i>	Egyetem): <i>Még egyszer a Káldi Biblia támogatásáról</i>
15.40–16.00	Barbu, Violeta (Bukarest, Román Akadémia „Nicolae Iorga” Történettudományi Intézete): <i>Mirtusz és babér. Bethlen Gábor és Brandenburgi Katalin lakodalma</i>	Balázs Mihály (Szeged, Szegedi Tudományegyetem): <i>Rettegi és Varsolci. Ismeretlen református-unitárius polemikus egy újonnan előkerült kolligátumban</i>
16.00–16.20	Kármán Gábor (Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete): <i>Egy diplomáciai zsákutca: Bethlen Gábor házasságkötése Brandenburgi Katalinnal</i>	Molnár Dávid (Szeged, Szegedi Tudományegyetem): <i>Rákosi Boldizsár és Bojti Veres Gáspár disputája (1621)</i>
16.20–16.40	Vita	Vita
16.40–17.00	Kávészünet	Kávészünet
	BETHLEN GÁBOR A TÖRTÉNETÍRÁSBAN	BETHLEN GÁBOR EMLÉKEZETE
	Elnök: Lupescu Makó Mária	Elnök: Sipos Gábor
17.00–17.20	Gündisch, Konrad (München, Institut für deutsche Kultur und Geschichte Südosteuropas an der Ludwig-Maximilians-Universität): <i>Bethlen Gábor a százsz történetírásban</i>	Di Francesco, Amedeo (Nápoly, „L’Orientale” Nápolyi Tudományegyetem): <i>Barangolások Bethlen Gábor magyar irodalmi kultusza körül</i>
17.20–17.40	Papp Kinga (Kolozsvár, Erdélyi Múzeum-Egyesület): <i>Bethlen Gábor a 17. század végi – 18. század eleji katolikus krónikákban</i>	Sălăgean, Tudor (Kolozsvár, Erdélyi Néprajzi Múzeum): <i>Bethlen Gábor, Erdély és a rózsakeresztes mítosz</i>
17.40–18.00	Kovács Sándor (Kolozsvár, Protestáns Teológiai Intézet): <i>Bethlen Gábor az unitárius egyháztörténetírásban</i>	Grancea, Mihaela – Colțofean, Laura (Nagyszeben, „Lucian Blaga” Egyetem – Brukenthal Nemzeti Múzeum): <i>Bethlen Gábor fejedelem portréja a kommunizmus utáni Románia változó kollektív mentalitásaiban</i>

18.00–18.20	Costea, Ionuț (Kolozsvár, Babeş-Bolyai Tudományegyetem): <i>Bethlen Gábor a román történetírásban</i>	Lönhárt Tamás (Kolozsvár, Babeş-Bolyai Tudományegyetem): <i>Erdélyi külön út vagy Duna-menti összefogás? Bethlen Gábor a XX. századi erdélyi politikai narratívákban</i>
18.20–18.40	Vita	Vita
19.30	Magyarország kolozsvári Főkonzulátusának fogadása – Ferences kolostor (Barát / Victor Deleu utca 4. szám)	

SZOMBAT, 2013. OKTÓBER 26.

I. SZAKOSZTÁLY		II. SZAKOSZTÁLY	
BETHLEN GÁBOR UDVARA		BETHLEN GÁBOR ÉS A VÁROSOK	
Babeş-Bolyai Tudományegyetem központi épülete Blaga-terem (I. emelet), Farkas / Mihail Kogălniceanu utca 1. szám		Babeş-Bolyai Tudományegyetem Történeti Intézete Ferdinand-terem (I. emelet), Jókai / Napoca utca 11. szám	
Elnök: Oborni Teréz		Elnök: Kenyeres István	
9.00–9.20	Horn Ildikó (Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem): <i>Bethlen Gábor „kreatúrái”</i>	9.00–9.20	Kónya Péter (Eperjes, Eperjesi Egyetem): <i>Eperjes Bethlen Gábor felkelésében</i>
9.20–9.40	Lengyel Tünde (Pozsony, Szlovák Tudományos Akadémia Történettudományi Intézete): <i>Thurzó Imre gróf – Bethlen Gábor elkötelezett híve</i>	9.20–9.40	Papp Klára (Debrecen, Debreceni Tudományegyetem): <i>Várad, Debrecen és Kassa szerepe Bethlen Gábor fejedelemsége idején</i>
9.40–10.00	Várkonyi Gábor (Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem): <i>Wesselényi István és fiai Bethlen Gábor környezetében</i>	9.40–10.00	J. Újváry Zsuzsanna (Piliscsaba, Pázmány Péter Katolikus Egyetem): <i>Varannay András kassai polgár útja a kassai főbírói székből Bethlen Gábor kassai pénzverőházának főprefektusságáig</i>

10.00–10.20	Jeney-Tóth Annamária (Debrecen, Debreceni Egyetem): <i>Udvari elit Bethlen Gábor „udvaraiban”</i>	Szabó András Péter (Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete): <i>A gyűlölt fejedelem: Bethlen Gábor és Lőcse város viszonya</i>
10.20–10.40	Túri Tamás (Szeged, Szegedi Tudományegyetem): <i>Bethlen István és Csanádi Pál</i>	Cziráki Zsuzsanna (Szeged, Szegedi Tudományegyetem): <i>Brassó és a szász rendi érdekérvényesítés Bethlen Gábor uralkodása idején</i>
10.40–11.00	Vita	Vita
11.00–11.20	Kávészünet	Kávészünet
11.20–11.40	Király Péter (Kaiserslautern): <i>„excellentissimus legyen, csak közönséges jót ne is hijatok” — Bethlen Gábor, Erdély zeneszerető nagy fejedelme</i>	Rüsz-Fogarasi Enikő (Kolozsvár, Babeş-Bolyai Tudományegyetem): <i>Kolozsvár és Bethlen Gábor</i>
11.40–12.00	Kiss Erika (Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum): <i>...derekas inventalasnak regestruma – Bethlen Gábor kincstára, kincsei</i>	Balogh Judith (Miskolc, Miskolci Egyetem): <i>Bethlen Gábor és a székely városok</i>
12.00–12.20	Köllő Zsófia (Kolozsvár, Bolyai Társaság): <i>Bethlen Gábor és a 17. századi verses királyéletrajzok</i>	Simon Zsolt (Marosvásárhely, Román Akadémia “Gheorghe Şincai” Társadalomtudományi Kutatóintézete): <i>Bethlen Gábor és Marosvásárhely</i>
12.20–12.40	Tömösvári Emese (Tübingen, Eberhard-Karls Egyetem): <i>Esterházy Miklós nádor, Bethlen Gábor politikai ellenfele. Egy kritikai kiadás munkálatai</i>	B. Garda Dezső (Gyergyószentmiklós, Babeş-Bolyai Tudományegyetem): <i>Bethlen Gábor és Gyergyó</i>
12.40–13.00	Vita	Vita
13.00–15.00	Ebédészünet (BBTE Központi épülete, I. emelet, François Chamoux-terem)	Ebédészünet (BBTE Központi épülete, I. emelet, François Chamoux-terem)
	BETHLEN GÁBOR KORMÁNYZATA	BETHLEN GÁBOR GAZDASÁGPOLITIKÁJA

	Elnök: Papp Klára	Elnök: Rüszt-Fogarasi Enikő
15.00–15.20	Oborni Teréz (Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete): <i>A fejedelemség államának, alkotmányának újjászervezése és sajátosságai</i>	Kenyeres István (Budapest, Budapest Főváros Levéltára): <i>„Nekem pénzem nincsen, valami volt, isten tudja mind hadra költöttem” — Állami jövedelmek és hadi kiadások Bethlen Gábor és II. Ferdinánd korában</i>
15.20–15.40	Diaconescu, Marius (Bukarest, Bukaresti Egyetem): <i>Jó fejedelem versus rossz fejedelem. Adalékok Báthory Gábor történetéhez</i>	Buza János (Budapest, Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem): <i>Pénzforgalom és árszabályozás Bethlen Gábor uralkodása alatt</i>
15.40–16.00	Sófalvi András (Székelyudvarhely, Haáz Rezső Múzeum): <i>A Székelyföld határvédelme Bethlen Gábor korában</i>	Nițu, Florentina (Bukarest, Bukaresti Egyetem): <i>17. századi erdélyi ékszerhasználat: fényűzés, társadalmi státusz, gazdasági megfontoltság. Bethlen Gábor fejedelem vásárlási jegyzékei</i>
16.00–16.20	Borbély Zoltán (Eger, Eszterházy Károly Főiskola): <i>Homonnai Drugeth György mozgalma</i>	Vita
16.20–16.40	Vita	Kávészünet
16.40–17.00	Kávészünet	Pakucs Mária (Bukarest, Román Akadémia „Nicolae Iorga” Történettudományi Intézete): <i>Bethlen Gábor és a keleti kereskedelem</i>
17.00–17.20	Harai Dénes (Párizs, École Pratique des Hautes Études): <i>Bethlen Gábor erdélyi fejedelem és választott magyar király tanácsa és tanácsosai</i>	Ardelean, Livia (Kolozsvár, Román Nemzeti Levéltár Kolozs Megyei Fiókja): <i>Bethlen Gábor és máramarosi gazdaságpolitikája</i>
17.20–17.40	Dáné Veronka (Debrecen, Debreceni Egyetem): <i>Bethlen Gábor jog- és társadalom „harmonizációja”</i>	Mátyás-Rausch Petra (Budapest, Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézete): <i>A bányauradalmak szerepe az erdélyi nemesérc-bányászat igazgatásában (1613–1629)</i>
17.40–18.00	Bogdándi Zsolt (Kolozsvár, Erdélyi Múzeum-Egyesület): <i>A központi bíráskodás főbb jellegzetességei Bethlen Gábor korában</i>	Vita
18.00–18.20	Gálfy Emőke (Kolozsvár, Erdélyi Múzeum-Egyesület): <i>A gyulafehérvári udvarbírák és területi</i>	

	<i>hatáskörük Bethlen Gábor uralkodásának első szakaszában</i>	
18.20–18.40	Vita	
19.30	A Kolozsvári Polgármesteri Hivatal fogadása – Sétatéri Kaszinó A konferencia zárása	

VASÁRNAP, 2013. OKTÓBER 27.

Reggeli

Távozás